

Obec ako účastník mediácie

Municipality as a participant in mediation

Dagmar TRAGALOVÁ

Abstrakt

Pomocou zmiernu sa má v duchu základných zásad či už súdneho alebo správneho konania výchovne pôsobiť na účastníkov konania, aby dobrovoľne odstraňovali medzi sebou vzniknuté spory a tak predchádzali zbytočným trovám konania. Mediáciou sa predchádza súdnemu alebo správne konaniu v ktorom o vzniknutom spore rozhodne súd alebo orgán verejnej moci autoritatívnym rozhodnutím. Proces mediácie je neformálny, dôverný, mení súperenie na spoluprácu, je rýchlejší, menej finančne nákladný a v neposlednom rade odbremeňuje súdy a správne orgány od menej náročných sporov. Autorka v príspevku komparatívnou metódou poukáže na legislatívne problémy, ktoré bránia mestám a obciam vstúpiť do mediácie ako účastníkom. Stručne predstaví reálny mediačný prípad iniciovaný vedením mesta Poprad v ktorom je mediátorkou. V záver autorka vyzdvihne možnosti spolupráce samosprávy s mediátormi tak, aby sa zabezpečil súlad zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákona č. 71/1967 Zb. o správnom poriadku a zákona č. 420/2004 Z.z o mediácii. V úvahe de lege ferenda sa zamyslí nad možno právnou úpravou, tak aby sa uľahčila spolupráca obce s mediátormi zapísanými v zozname mediátorov.

Kľúčové slová

Obec, samospráva, mediácia, susedský spor, verejný záujem

Abstract

Reconciliation in spirit of basic principles whether of judicial or administrative action should educationally influence participants of proceeding to resolve disputes willingly and this way it should prevent unnecessary costs. Mediation helps prevent judicial or administrative action where court or public authority makes decision by authoritative decision. Process of mediation is informal, confidential, it changes disputes into cooperation, it is faster, less expensive and it relieves courts and public authorities from easier disputes. Using comparative method, author points at legislative problems which obstruct municipalities to enter mediation as participants. Real mediation case initiated by authorities of the city of Poprad, where she acts as a mediator, will be introduced briefly. At the end, author focuses at possible cooperation of autonomy with mediators so that there is a unison of law No. 369/1990 Collection of municipal establishment, law No. 71/1967 Collection of administrative procedure and law No. 420/2004 Collection o laws about mediation. In de lege ferenda author thinks about possible legal change which would lead to better cooperation among municipalities and mediators listed in the list of mediators.

Key words

Municipality, autonomy, mediation, neighbourhood conflict, public interest, agreement, cooperation

Základným právnym predpisom, o ktorý sa pri svojej práci mediátor opiera je zákon č. 420/2004 Z.z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov. Spory v ktorých môže byť vedená mediácia spomínaný zákon taxatívne vymenúva v §1 ods.2 menovaného zákona. Ide o spory, ktoré vznikajú z občianskoprávných vzťahov, rodinnoprávných vzťahov, obchodno-záväzkových vzťahov, pracovnoprávných vzťahov. Tento zákon sa vzťahuje aj na cezhraničné spory, ktoré vznikajú z obdobných právnych vzťahov okrem tých práv a povinností, s ktorými strany nemôžu podľa právneho poriadku, ktorým sa tento právny vzťah podľa osobitných predpisov spravuje, nakladať. Základom územnej samosprávy je obec, ktorá tvorí samostatný územný samosprávny a správny celok. Obec je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami, zabezpečuje a chráni práva a záujmy svojich obyvateľov. Základný právny predpis o, ktorý sa orgány obce pri výkone samosprávy opierajú je zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

Príspevok stručne poukazuje na možnosti a kompetencie orgánov obce vstupovať do mediácie ako osobe zúčastnenej na mediácii. Cieľom príspevku je poukázať na problémy, ktoré môžu vzniknúť pri začatí spolupráce obce s mediátorom, prináša praktické skúsenosti s mediáciou iniciovanou vedením mesta Poprad. V úvahach de lege ferenda sa autorka snaží vyjadriť právny stav, aký by bol vhodný, aby pomohol najmä menším obciam efektívne uplatňovať právomoc, ktorá im je zverená v občianskoprávných sporoch.

Mediátor vs. starosta

Mediáciu možno definovať ako neformálny, štruktúrovaný proces riešenia konfliktov mimosúdnou cestou prostredníctvom nestrannej kvalifikovanej osoby – mediátora, profesionála s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa, neutrálneho odborníka, ktorý je vybavený teoreticky, prakticky a kompetenčne pre vedenie mediačného procesu, v ktorom prostredníctvom správne zvolených mediačných techník prispieva k vyriešeniu vzniknutého konfliktu tak, aby zabezpečil pre obe strany konfliktu jasne formulovanú, zrozumiteľnú a prakticky uskutočniteľnú dohodu, ktorá je v súlade so zákonom a dobrými mravmi, a zároveň je prijateľná a záväzná pre všetkých zúčastnených na mediácii pri zachovaní vzájomných dobrých vzťahov smerom k budúcnosti. Výkon činnosti mediátora je podnikaním. Mediátor, osoby zúčastnené na mediácii a iné fyzické osoby prizvané mediátorom alebo osobou zúčastnenou na mediácii k mediácii sú povinné, ak sa strany

nedohodnú inak zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, ktoré sa dozvedeli v súvislosti s mediáciou.

Štatutárnym orgánom obce, ako právnickej osoby je starosta, ktorého kompetencie demonštratívne vymenúva § 13 zákona o obecnom zriadení. Zákon mu teda umožňuje rozhodovať o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Predpokladom na výkon funkcie starostu je získanie aspoň stredného vzdelania. Ako najvyšší výkonný orgán obce je starosta štatutárnym orgánom obce v majetkoprávných a pracovnoprávných vzťahoch, v administratívnych vzťahoch je správnym orgánom Cieľom presunu kompetencii na obec je bezpochyby skutočnosť, že orgány obce, najmä starostovia najlepšie poznajú miestne pomery v obci. Znalosť situácie im teda umožňuje rýchlo a efektívne konať čím, ak to povaha veci pripúšťa, je im zároveň umožnené pôsobiť na účastníkov sporu, aby uzatvorili zmier. Ustanovenie § 25 zákona o sťažnostiach v spoločných ustanoveniach ustanovuje povinnosť vedúceho orgánu verejnej správy, v ktorom sa sťažnosť prešetruje, aby vytváral vhodné materiálne, technické a personálne podmienky na správne a včasné prešetrenie a vybavenie sťažnosti. Každý je povinný o skutočnostiach, ktoré sa dozvedel pri vybavovaní sťažnosti, zachovávať mlčanlivosť. Od tejto povinnosti ho môže písomne oslobodiť ten, v koho záujme má túto povinnosť.

Zákonne možnosti na riešenie konfliktov obyvateľov obce

Starostovia najmä v menších obciach častokrát nedisponujú s dostatočne vyškoleným aparátom na to, aby dokázali autoritatívne rozhodnúť o otázkach, ktoré adresujú obyvatelia obci prostredníctvom sťažnosti a petícií. Správnym orgánom je obec aj pri aplikácii § 5 Občianskeho zákonníka *„Ak došlo k zrejmemu zásahu do pokojného stavu, možno sa domáhať ochrany na obci. Obec môže predbežne zásah zakázať alebo uložiť, aby bol obnovený predošlý stav. Tým nie je dotknuté právo domáhať sa ochrany na súde.“* Prostredníctvom citovaného ustanovenia zákonodarca uložil obci originálnu právomoc s úmyslom predchádzať zdĺhavým súdnym sporom v občianskoprávnom konaní, zabezpečiť rýchle a efektívne konanie pri zrejmych zásahoch do pokojného stavu v obci, čím zároveň zvýšil autoritu starostov. Tu si treba uvedomiť, že autoritatívne rozhodnutie obce nie je právne záväzne pre súd nakoľko má povahu predbežného opatrenia o ktorom v konečnom dôsledku rozhoduje súd.

Zákon č. 85/1990 Zb. o petičnom práve uvádza lehotu na vybavenie petície občanov 30 dní. Ak však v tejto lehote nie je možné vybaviť petíciu a dostatočne zistiť skutočný stav veci alebo súlad s právnymi predpismi a verejným alebo iným spoločným záujmom, môže predĺžiť lehotu na vybavenie petície o ďalších 30 dní, čo písomne oznámi osobe, ktorá petíciu podávala. Podľa zákona č.9/2010 Z. z. o sťažnostiach je lehota na vybavenie sťažností ešte dlhšia, a to 60 pracovných dní v prípade, že nejde o sťažnosť náročnú na prešetrenie. V opačnom prípade sa môže lehota na vybavenie takejto sťažnosti predĺžiť o ďalších 30 pracovných dní.

Pokiaľ ide o lehotu na vydanie rozhodnutia o predbežnom opatrení, obec dodržiava lehoty správneho poriadku. Na konanie, v ktorom o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb rozhoduje obec, či už pri prenesenom výkone štátnej správy alebo pri originálnej pôsobnosti zverenej obci zákonom sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní a o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu obce rozhoduje súd. Táto povinnosť vyplýva priamo z § 27 zákona o obecnom zriadení.

Mediáciou si účastníci dokážu v krátkom čase vyriešiť svoje konflikty bez autoritatívneho zásahu orgánov verejnej moci. Rýchlosť konania je jedna zo základných zásad mediačného konania.

Financovanie obce a odplata mediátora

Obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, dotácii zo štátneho rozpočtu a z ďalších zdrojov. Základom finančného hospodárenia obce je rozpočet obce, ktorý sa zostavuje na obdobie jedného roka.

Dôvodová správa k zákonu o mediácii uvádza „*Mediátor poskytuje svoje služby v oblasti mediácie za odplatu, ktorá sa diferencuje v závislosti od jeho právneho alebo zmluvného vzťahu, či už so svojím zamestnávateľom, ak vykonáva mediáciu na základe svojho pracovnoprávneho vzťahu alebo na základe zmluvy so stranami, v ktorej si určia výšku odplaty.*“ Výkon činnosti mediátora je podnikaním. Podľa § 2 ods.1 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka sa podnikaním rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.

V prípade, ak by sa stala obec právnickou osobou zúčastnenou na mediácii podľa zákona o mediácii, ako jeden z účastníkov dohody by bola povinná uhradiť odmenu, ktorá patrí mediátorovi za výkon jeho podnikateľskej činnosti. Tu by sme sa mohli stretnúť s problémom, že obec vo svojom rozpočte nemá zafinancovanú rozpočtovú položku, ktorá by

mohla pokryť výdavky spojené s mediáciou. Preto, ak by obec uvažoval do budúcnosti o možnosti riešiť svoje spory formou mimosúdneho urovnania, bolo by potrebné pri zostavovaní rozpočtu obce rátať aj s finančnými prostriedkami, ktoré by popri výdavkoch na súdne konanie slúžili aj na mimosúdne konania. V oblasti financovania mediácie ako verejnoprospešnej činnosti bude potrebné vytvoriť prehľadný systém podpory zo strany obce a stanoviť pravidlá a princípy pre spoluprácu. Poskytovanie dotácií a grantov z úrovne samosprávnych krajov a obcí, zaraďujeme do priamej formy podpory verejnoprospešných činností, v rámci ktorej sa môžu organizácie prostredníctvom otvorených grantových mechanizmov uchádzať o finančný príspevok na realizáciu svojich aktivít.

Z hľadiska zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy z rozpočtov obcí a VÚC možno dotácie poskytovať:

- a) právnickým osobám, ktorých zakladateľom je obec alebo VÚC, a to na konkrétne úlohy a akcie vo verejnom záujme alebo v prospech rozvoja územia obce, resp. VÚC,
- b) právnickým osobám, ktorých zakladateľom nie je obec alebo VÚC, ako aj fyzickým osobám – podnikateľom, ktorí majú sídlo alebo trvalý pobyt na území obce, resp. VÚC možno poskytnúť dotáciu za podmienok ustanovených všeobecne záväzným nariadením obce, resp. VÚC len na podporu všeobecne prospešných služieb a účelov.

Verejný záujem

Vhodné sa javí aj zafinovanie pojmu verejný záujem, verejná prospešnosť na účely zákona o obecnom zriadení, aby si obce v rámci výkonu samosprávy mohli odôvodniť potrebu využitia mimosúdneho konania vo svojich uzavretých dohodách. Pojmu verejný záujem alebo verejná prospešnosť sa už od čias antického Grécka venujú rôzne teórie. Súčasná legislatíva definuje verejný záujem iba ústavným zákonom č. 357/2004 Z.z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcii verejných činiteľov. Verejný záujem je tak definovaný na účely tohto zákona ako taký záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo mnohým občanom. Ak však chceme vytvoriť definíciu verejného záujmu pre potreby menšej komunity akou obec je, bude potrebné pri tvorbe obsahu pojmu verejného záujmu prihliadať aspoň na základne princípy demokracie a to princíp participácie, subsidiarity, autonómie a transparentnosti. Ak použijeme pri tvorbe definície Ockhamovu britvu, tak sa budeme opierať o princípy jednoduchosti a úspornosti, čo by potom znamenalo, že riešenie určitého problému alebo situácie sa má robiť na najnižšej možnej úrovni, teda čo najbližšie ku komunite ktorej sa verejný záujem dotýka. Pre potreby

obce môžeme v právnom zmysle za verejný záujem považovať výsledok rozhodovania na základe verejnej voľby, teda ak napríklad obecné zastupiteľstvo prijme všeobecné záväzné nariadenie, výsledok ich rozhodovania je vo verejnom zaujme a používa sa verejná moc na jeho implementáciu.

Dohoda o vzájomnej spolupráci obce a mediálneho centra

Činnosť obce, ako subjektu verejného práva je regulovaná právnymi predpismi, okrem iného aj procesnoprávna úprava z ktorej vyplýva regulácia opravných prostriedkov. Obec ako právnická osoba je však oprávnená vstupovať do občianskoprávných vzťahov, uzatvárať dvojstranné právne akty, spolupracovať na základe zmluvy uzavretej na účel uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti. Spolupráca obcí sa riadi zásadami zákonnosti, vzájomnej výhodnosti a súladu s potrebami obyvateľov obcí. V zákone o obecnom zriadení sú v § 4 demonštratívne vymenované úlohy obce, ktoré obec plní pri výkone samosprávy. Pri plnení týchto úloh spolupracuje obec v záujme rozvoja obce aj s právnickými osobami a fyzickými osobami alebo občianskymi združeniami. Obec pri výkone samosprávy utvára a chráni zdravé podmienky a zdravý spôsob života a práce obyvateľov obce, chráni životné prostredie, ako aj utvára podmienky na zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti, na vzdelávanie, kultúru, osvetovú činnosť, záujmovú umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport.

Dohoda o riešení sporu mediáciou je písomná dohoda medzi osobami zúčastnenými na mediácii o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom vzťahu alebo inom právnom vzťahu, sa pokúsia vyriešiť mediáciou.

Domnievam sa, že účastníkom mediácie by obec mohla byť iba pri sporoch, ktoré vznikli v rámci majetkoprávných vzťahoch alebo pracovnoprávných vzťahoch. Pri uzatváraní zmlúv, ktorých obsahom sú vzájomné práva a povinnosti zmluvných strán uzatvorené podľa Obchodného zákonníka alebo Občianskeho zákonníka prichádza do úvahy mediálna doložka.

V prípade, ak by obec chcela uzatvoriť dohodu s podnikateľom mediátorom na plnenie úloh zverených jej zákonom, dohoda o spolupráci by mala sledovať priority obce, verejný záujem, ktorý by vyplýval zo záujmu obyvateľov o mediáciu. Pri obstaraní tejto služby by obec bola povinná dodržať zákonne postupy jej obstarania v zmysle zákona o verejnom obstarávaní. Dohody o spolupráci uzatvárané v súčasnosti medzi obcou a mediátormi podľa môjho názoru nemajú oporu v platnej legislatíve, a preto v rámci interných auditov či pri preverke prokurátorom, môžu byť napadnuté za nesúlady so zákonom. V prvom rade by obec mala mať stanovené vlastné priority prijatím komunitného plánu, ktorého cieľom bude

uspokojenie potrieb obyvateľov obce. Úrady práce, sociálnych vecí a rodiny vo svojich schválených prioritách na príslušný rok v súlade so zákonom č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súvislosti so zabezpečením opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately považujú mediáciu za odbornú metódu na uľahčenie riešenia konfliktných situácií v rodinách. Preto vidím priestor na zaradenie mediácie ako jednej z priorit sociálnych služieb do pripravovaných komunitných plánov pre riešenie konfliktných situácií v rodinách, v podnikateľskom sektore, v susedských vzťahoch a pod. Najvhodnejším na uzatvorenie dohody o spolupráci s mestom by tak mohli byť neziskové organizácie zriadené za účelom poskytovania verejnoprospešných služieb. Ďalšou z možností je prijatie všeobecne záväzného nariadenia obce o zásadách hospodárenia s majetkom obce, ktoré by upravovalo mediáciu ako verejnoprospešnú činnosť, všeobecné záväzne nariadenie obce, ktoré by upravovalo spôsob financovania mediácie z rozpočtu obce, spôsob jej zabezpečenia, cieľovú skupinu komu je mediácia určená, popr. špecifikovať druh sporu na ktorý sa bude vzťahovať, podmienky obstarávania mediácie ako odbornej metódy a pod. Určite sa zaujímavým javí aj memorandum o spolupráci pri realizácii projektu Mediačná kancelária v priestoroch obecného úradu, podobne ako to má upravené hlavné mesto Bratislava. Práve preto, že memorandum o spolupráci nie je obec povinná zverejniť na svojej úradnej tabuli, aj táto možnosť by mohla byť spochybnená ako netransparentná, nakoľko z nej nie je jasné ako obec profituje zo zriadenia takejto kancelárie vychádzajúc z definície verejného záujmu.

Zákon o mediácii umožňuje fyzickým osobám a právnickým osobám zriaďovať na svoje vlastné náklady a udržiavať mediačné centrum. Mediačné centra združujú profesionálnych mediátorov zapísaných v registri mediátorov vedenom Ministerstvom spravodlivosti SR, čo v konečnom dôsledku vytvára predpoklad pre združovanie odborníkov z oblasti práva, ekonomiky, geodézie, prírodných vied, sociálnej práce, andragogiky a mnoho ďalších profesií. Mediátor ako pomáhajúca profesia je tak odborníkom vybaveným pre riešenie konkrétneho konfliktu vzniknutého na pôde obce. Jednou z možností je teda, aby obec zriadila vlastné mediačné centrum, ktoré bude zamestnávať mediátorov v pracovnoprávnom pomere.

Záver a úvahy de lege ferenda

Z pohľadu možnej budúcej zákonnej úpravy treba prihliadať na dynamiku meniacich sa vzťahov v spoločnosti. Právna úprava má odrážať postoj štátu k primárnej, originálnej právomoci obce a účelu zákona o mediácii.

Správny orgán, ktorým je aj obec sa riadi zásadami správneho poriadku. Ustanovenie § 3 ods.4 správneho poriadku ukladá správnemu orgánu povinnosť svedomite a zodpovedne sa zaoberať každou vecou, ktorá je predmetom konania, vybaviť ju včas a bez zbytočných prieťahov a použiť najvhodnejšie prostriedky, ktoré vedú k správnenému vybaveniu veci. Ak to povaha veci pripúšťa, má sa správny orgán vždy pokúsiť o jej zmierne vybavenie. Správne orgány dbajú na to, aby konanie prebiehalo hospodárne a bez zbytočného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb. Zmier schvaľuje správny orgán. Neschváliť zmier môže, ak odporuje právnym predpisom a všeobecnému záujmu. Schválený zmier je vykonateľný. Zmier je procesná dohoda účastníkov o vyriešení všetkých alebo niektorých sporných otázok medzi účastníkmi. V tomto prípade obec schvaľuje zmier až po začatí konania.

Už spomínané ustanovenie § 5 Občianskeho zákonníka sa najčastejšie aplikuje v súvislosti s riešením susedských sporov, ktoré priamo súvisí s obmedzením vlastníckeho práva, ktoré rieši obec. Spomínané ustanovenie veľmi úzko súvisí s ustanovením § 127 Občianskeho zákonníka, tzv. susedské spory, ktoré prejednávajú súdy. Domáhať sa ochrany na obci v súvislosti s narušením pokojného stavu prichádza do úvahy pri niektorých tzv. imisiách (napr. pri obťažovaní hlukom, prachom, popolčekom, dymom, plynmi, parami, pachmi, pevnými a tekutými odpadmi a tienením), kde občianskoprávna úprava súvisí so správnu úpravou (stavebný zákon, vyhlášky ministerstva upravujúce technické požiadavky na výstavbu). Podľa zákona o mediácii možno riešiť občianskoprávne spory, ktorých obsahom sú aj spory vyplývajúce z vlastníckeho práva, resp. susedských práv.

Nato, aby obec mohla úspešne vstúpiť do mediácie by bolo vhodné upraviť ustanovenie § 1 zákona č. 420/2004 Z. z. o mediácii a to tak, žeby sa taxatívny výpočet okruhu právnych vzťahov zmenil slovíčkom najmä na demonštratívny a negatívnym vymedzením by sa vylúčili spory nevhodné na mediáciu podľa tohto zákona. Okrem iného by sa výpočtom rozšíril okruh sporov na komunitné, environmentálne a pod.

Obce pri riešení susedských sporov nariaďuje ohliadku, prípadne prizýva znalca alebo odborníkov na danú problematiku čo samozrejme predlžuje samotné konanie a tým popiera zásadu rýchlosti konania. Aby bola zabezpečená transparentnosť a nebol by spochybnený verejnoprospešný účel služby a nikto nemohol spochybníť hospodárne využitie finančných prostriedkov obce je potrebné, aby zákonodarca zosúladiť zákonnú úpravu zákona o mediácii s ustanovením § 5 OZ a správny poriadkom. Nie je potrebné vytvárať nové definície, ale využiť tie, ktoré už zákonodarca použil.

Príklad: Doplní sa ustanovenie o zmiery správneho poriadku v § 48 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní nasledovne:

(1) Ak to pripúšťa povaha veci, môžu účastníci konania medzi sebou so schválením správneho orgánu uzavrieť zmier. O zmier sa má správny orgán vždy pokúsiť. Účastníkom konania treba umožniť, aby sa po predchádzajúcej dohode a so súhlasom správneho orgánu pred prvým pojednávaním a počas konania zúčastnili na informatívnom stretnutí s mediátorom zapísaným v registri mediátorov a pokúsili sa o zmier mediáciou. Pokiaľ je správnym orgánom obec, starosta obce vytvára vhodné podmienky na to, aby sa mohlo informatívne stretnutie s mediátorom uskutočniť v priestoroch obecného úradu.

V súvislosti s ustanovením §48 zákona č. 71/1967 Zb. bude potrebné upraviť aj ustanovenie o účinkoch mediačnej dohody a to v § 15 ods. 2 písm b) nasledovne „schválená ako zmier pred súdom, rozhodcovským orgánom, správnym orgánom.“

Mediácia iniciovaná mestom Poprad

V tejto časti príspevku by som rada predstavila aktuálny mediačný proces, ktorý v týchto dňoch prebieha pod záštitou mesta Poprad.

Dňa 03.03.2015 bol televízii TA3 a v regionálnej TV Poprad, v dennej tlači a na internetových portáloch zverejnený príspevok o mediácii, ktorá má vyriešiť susedský spor. Tento spor trvá vyše 15 rokov medzi obyvateľmi obce obytnej zóny, ktorá hraničí s priemyselnou zónou, v ktorej sa nachádza aj zlievareň hliníka. Obyvateľov obytnej zóny Veľká-Poprad zastupuje OZ Popradčania za čistejšie životné prostredie, ktoré má 5 členov. Na druhej strane stojí spoločnosť Schule Slovakia, s.r.o., ktorá je obvinená OZ zo znečisťovania ovzdušia svojou prevádzkou, z obťažovania hlukom, prachom a popolčekom. Po komunálnych voľbách sa rozhodlo nové vedenie mesta Poprad, že sa pokúsia o zmierenie týchto sporových strán mediáciou. Iniciátorom bol viceprimátor mesta Poprad, ktorý oslovil Mediačné centrum Poprad s požiadavkou o pomoc pri riešení tohto susedského konfliktu. Poverená mediátorka v predmediačnej fáze absolvovala informatívne stretnutia s predstaviteľmi spoločnosti Schule a predstaviteľmi OZ, aby posúdila vhodnosť sporu pre mediáciu. Vysvetlila obom stranám konfliktu podstatu mediácie a prevzala dokumenty na posúdenie prípadu. Po zhodnotení vhodnosti sporu pre mediáciu si s každou zo sporových strán dohodla termín mediačného koučingu s cieľom poskytnúť každej zo sporových strán spätnú väzbu na jeho chápanie sporu, posilniť vzájomnú dôveru, objasniť princípy a zásady

mediácie a priblížiť postup v prípadnom mediačnom konaní. Mediátorka vypracovala niekoľko otázok, ktoré každá zo sporových strán spracovala, čím poskytla mediátorke stručný prehľad o tom, čo chce každá zo sporových strán dosiahnuť, čo je jej cieľom. Po absolvovaní informatívnych stretnutí a mediačného koučinku sa mediátorka stretla s predstaviteľmi mesta Poprad, aby dohodli podmienky spolupráce. A tu nastal problém ako zabezpečiť mediáciu pre strany sporu tak, aby to bolo v súlade so zákonom o mediácii, zákonom o obecnom zriadení a v súlade so zásadami hospodárenia s majetkom mesta Poprad. Nakoľko sa mesto domnievalo, že by mohlo tento spor uhradiť, hľadali sa možnosti a riešenia, ako zabezpečiť pri súčasnej právnej úprave spôsob financovania mediácie.

Dňa 03.03.2015 sa konal okrúhly stôl, ktorý zorganizovalo mesto za účelom vyslovenia súhlasu oboch sporových strán s tým, či je mediácia vhodný spôsob riešenia ich vzájomného konfliktu. Pri okrúhlym stole za účasti primátora mesta, viceprimátora a poslankyne za obvod Veľká –Poprad, predstaviteľov spoločnosti Schule, predstaviteľov OZ a mediátorky boli vysvetlené a vyzdvihnuté princípy mediácie ako dobrovoľnosť, dôvernosť, zmena súperenia na spoluprácu, orientácia na budúcnosť, alternatívy hľadania možností, nestrannosť, sloboda rozhodovania, prevzatie zodpovednosti a poukázanie na ciele mediácie. Následne na to sa mali obe sporové strany jednoznačne vyjadriť za alebo proti mediácii. Po dvojhodinovom rokovaní jednoznačný súhlas s mediáciou vyslovila iba spoločnosť Schule, ktorá prostredníctvom konateľa spoločnosti uvítala túto možnosť na zlepšenie ich vzájomných susedských vzťahov. OZ sa síce vyjadrila za áno pre mediáciu, ale s podmienkami. Z tohto dôvodu a z dôvodu, aby si OZ ujasnili svoje jednoznačné stanovisko bez výhrad bolo ďalšie stretnutie za účelom vyjadrenia súhlasu preložené na 10.04.2015 v zasadacej miestnosti mesta Poprad. Týmto spôsobom bol zachovaný princíp dobrovoľnosti. Nakoľko príspevok pre potreby konferencie je potrebné odovzdať v termíne v ktorom neviem poskytnúť odpoveď na to, či k mediácii dôjde a ako bolo doriešené financovanie mediačného konania, zostáva táto téma otvorená. Možnosti, ktoré som predložila na posúdenie uvádzam v tomto príspevku. Verím, že do času konferencie budeme mať spolu s vedením mesta vyriešenú otázku Obec ako účastník mediácie tak, aby to bolo v súlade so súčasnou právnou úpravou.

Záver

Efektívne využitie mediácie pri spolupráci s obcou je v súčasnosti „odkázané“ na vôľu zákonodarcu. Cieľom prijatia zákona o mediácii je podľa dôvodovej správy prístup k spravodlivosti pre všetkých, čo je základným právom, ktoré zakotvuje článok 6 Európskeho

dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Mediácia je organickou súčasťou politiky zameranej na zlepšenie prístupu k spravodlivosti. Potreba zavedenia mediácie do právneho poriadku Slovenskej republiky bola potrebná aj z dôvodu rastúceho objemu súdnych žalôb, predlžovania súdneho konania a prístup k spravodlivosti čo sťažuje aj kvantita a zložitosť legislatívy. Cezhraničné spory sa obyčajne spájajú s ešte dlhším konaním a vyššími nákladmi ako domáce spory. Práve obce by podľa môjho názoru mohli zefektívniť vymožitelnosť práva svojich obyvateľov bez zbytočných prietáhov v konaní, ak by sa mohli podieľať na mimosúdnom urovnaní konfliktov, či už ako účastníci mediácie alebo ako iniciátori pre spory vzniknuté na území obce.. Kým však nastane požadovaná zmena, musím oceniť aspoň snahu, ochotu a iniciatívu predstaviteľov obci hľadať spôsoby na zabezpečenie rýchleho a efektívneho spôsobu ochrany práv obyvateľov obci a zabezpečenia ich záujmov. Kde je vôľa tam je cesta. Kde vôľa nie je tam je autoritatívne rozhodnutie.

Zoznam bibliografických odkazov

- [1] BIZOŇOVÁ, L., SOLDÁN, A. 2010. *Ako obce používajú § 5 Občianskeho zákonníka. Skúsenosti s realizáciou projektu Zvyšovanie právnej kvalifikácie zamestnancov verejnej správy pri riešení občiansko-právnych sporov*. Svätý Jur : Academia Istropolitana Nova, 2010. 84 s. ISBN 978-80-968598-5-6.
- [2] Dôvodová správa k zákonu o mediácii. Bratislava. 2004.
- [3] KOLEKTÍV AUTOROV. 2013. *Občiansky súdny poriadok s judikatúrou*. Bratislava : 5.vydanie. Iura Edition, 2013. 443 s. ISBN 978-80-8078-523-9.
- [4] KOLEKTÍV AUTOROV. 2013. *Občiansky zákonník s judikatúrou*. Bratislava : 2.vydanie. Iura Edition, 2013. 395 s. ISBN 978-80-8078-578-9.
- [5] SIČÁKOVÁ – BEBLAVÁ, E., NECHALA, P. a kol. 2008. *Aby nevládol len súkromný záujem. Komparatívna analýza riešenia konfliktu záujmov a odporúčania pre Slovensko*. Bratislava : Adin, 2008. 176 s. ISBN 978-80-89244-34-8.
- [6] ŠKULTÉTY, P. a kol. 2005. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. Bratislava : 1.vydanie. UK v Bratislave, 2005. 221 s. ISBN 80-7160-205-1.
- [7] URČENÁ PRÁVNICKÁ SPOLOČNOSŤ. 2006. *Verejná prospešnosť. Legislatíva a prax. Verejný záujem a verejná prospešnosť v legislatíve a praxi orgánov verejnej moci*. Bratislava : Porzony, 2006. 77 s. ISBN 80-967009-79.
- [8] Zákon č. 420/2004 Z. z. o mediácii a o doplnení niektorých zákonov.
- [9] Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

[10] Zákon č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných činiteľov.

[11] Zákon č. 85/1990 Zb. o petičnom práve.

Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

[12] Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní.

[13] Zákon č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach.

Kontakt

JUDr. Dagmar Tragalová

MEDIAČNÉ CENTRUM POPRAD

Okružná 761/25, 058 01 Poprad

escapes@escapes.sk

mcpoprad@mcpoprad.sk , www.mcpoprad.sk

Odborný profil autora

Autorka vyštudovala Právnickú fakultu UK v Bratislave a Právnickú fakultu UMB v Banskej Bystrici, kde získala titul JUDr. Od roku 2013 sa aktívne venuje mediácii ako mediátorka. V roku 2014 založila MEDIAČNÉ CENTRUM POPRAD, ktorého je riaditeľkou. Mediačné centrum má zriadenú svoju pobočku aj v Košiciach. V mediačnom centre v súčasnosti pôsobí sedem mediátorov. Zároveň je autorka lektorkou akreditovaných vzdelávacích programov MV SR a MŠ SR. Pri vzdelávaní úzko spolupracuje s Akadémiou vzdelávania a mediačného poradenstva, n.o. v Poprade.